

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2019—2022

Valtiovarainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2019—2022 (VNS 1/2018 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan mahdollisen lausunnon antamista varten valtiovarainvaliokunnalle. Määräaika: 18.5.2018.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- kansliapäällikkö Harri Pursiainen, liikenne- ja viestintäministeriö
- ylijohtaja, osastopäällikkö Mikael Nyberg, liikenne- ja viestintäministeriö
- talousjohtaja Kristiina Tikkala, Liikennevirasto
- osastopäällikkö Tomi Harju, Liikenteen turvallisuusvirasto
- talouspäällikkö Petra Ruotsalainen, Viestintävirasto

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Ilmatieteen laitos

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Suomen perusväylästäön kunnan kehitys on valitettavasti ollut ongelmallinen ja perusväylänpidon osalta on kertynyt suuri korjausvelka. Nyt meneillään olevalla vaalikaudella perusväylänpidon rahoitus on valiokunnan saaman selvityksen mukaan ollut riittävä taittamaan korjausvelan kasvu. Valiokunta pitää tätä korjausvelan pysäyttämiseen suunnattua rahoitusta oikeasuuntaisena ja katsoo, että myös jatkossa tulee kantaa huolta korjausvelasta. Tämän vuoksi valiokunta kiinnittääkin huomiota siihen, että seuraavan hallituksen tulee pitää huolta siitä, että perusväylänpidon rahoitus ja hankkeisiin suunnattavat investoinnit ovat riittäviä takaamaan valtion väylien kunnossapidon ja kehittämisen riittävällä tasolla.

Valiokunta korostaa, että liikenneverkon kehityksen pitää nojautua parlamentaarisen työryhmän pitkäjänteiseen 12-vuotiseen suunnitelmaan. Kehittämisen tulee perustua selvityksiin perustuvan kokonaisvaltaiseen suunnitteluun. Tällöin on lähdettävä pitkäjänteisistä suunnitelmista huo-

Valiokunnan lausunto LiVL 10/2018 vp

mioiden sekä koko maan tasapuolinen kehitys että elinkeinotoiminnan ja ihmisten liikkumisen kannalta tärkeät alueelliset hankkeet. Kehittämisessä on myös otettava huomioon eri liikenne-
muodot ja kehitettävä sekä hyviä tie- että ratayhteyksiä. Jatkossa tulee myös selvittää mahdollisuudet budjetin ulkopuoliseen rahoitukseen ja uudenlaisten rahoitusmallien hyödyntämiseen. Tärkeintä on kokonaistaloudellinen kehittäminen ja pitkäjänteinen suunnittelu liikenteen osalta keskittyen perusväylänpitoon ja investointeihin sekä viestinnän osalta kyberturvallisuuteen.

Perusväylänpito

Korjausvelka. Perusväylänpidon määräraha (momentti 31.10.20) on kehyspäättöksen mukaan vuosina 2019—2021 noin 1,02 miljardia euroa. Hallitusohjelman mukainen kärkihankerahoitus korjausvelan vähentämiseen on päättymässä, ja kehyspäättöksen mukaan perusväylänpitoon osoitetaan vajaan 300 miljoonan euron lisäys vasta vuonna 2022. Väyläverkon noin 2,5 miljardin euron suuruista korjausvelkaa ei voida pienentää vuosien 2019—2021 alhaisemmalla määrärahasolla. Korjausvelka kääntyy jälleen kasvuun ilman parlamentaarisen työryhmän yksimielisen esityksen toteuttamista vuosittaisesta 300 miljoonan euron tasokorotuksesta.

Valiokunta painottaa, että perusväylänpitoon pitää varata 300 miljoonaa euroa vuosittain siten, ettei välivuosia jää vuosina 2019—2021, jolloin korjausvelka jälleen pääsisi kasvamaan. Valiokunta pitää välttämättömänä, että seuraava hallitus osoittaa tuon vaadittavan 300 miljoonan euron tasokorotuksen perusväylänpitoon. Valiokunta pitää tärkeänä, että valtion omaisuudesta pidetään huolta siten, että sen kunto ei pääse rapistumaan. Tässä on erityisen tärkeää, että suunnittelu ja rahoitus on yli vaalikausien menevää ja perustuu parlamentaarisen työryhmän suosittamaan 12-vuotiseen jaksoon.

Yksityistiet. Kuluvalle hallituskaudella korjausvelkarahoitusta on kohdennettu yksityistieavustuksiin 10 miljoonaa euroa vuosittain vuoteen 2020 asti. Valiokunta pitää välttämättömänä, että yksityistierahoitus pidetään jatkossa korotetulla tasolla, joka on noin 13 miljoonaa euroa vuosittain.

Uudet hankkeet ja niiden rahoitus

Uusista kehittämishankkeista on kehyspäättöksessä huomioitu pari jo vuoden 2018 täydentävässä talousarviossa mukana olevaa projektia jo hallituskaudella toteutettujen noin kymmenen hankkeen lisäksi. Valiokunta kantaa kuitenkin huolta siitä, että niitä ei ole suunnitelmassa useampaa. Tiehankkeiden lisäksi on välttämätöntä toteuttaa myös ratahankkeita ja uudistaa ohjausjärjestelmiä.

Kehityshankkeita suunniteltaessa on myös harkittava keskitettyjä ratkaisuja uusien väylien ja liikenneyhteyksien osalta myös liikenneturvallisuuden suhteen. Suurempien hankkeiden toteuttamiseen on myös tarpeen selvittää budjetin ulkopuolista rahoitusta tai muuta kansainvälistä rahoitusta, kuten EU-rahoitusta. Näiden rahoitusmuotojen osalta on myös otettava huomioon niiden mukanaan tuomat mahdolliset lisäkustannukset hankkeiden aloitusvaiheessa. Kuitenkin ne ovat usein pitkällä tähtäimellä kustannustehokkaampia.

Valiokunnan lausunto LiVL 10/2018 vp

Yhteiskunnan tietoturvallisuus ja toimintavarmuus

Valiokunta pitää hyvänä, että Viestintäviraston toimintamenoihin kehyspäätyksessä on lisätty määräraha yhteiskunnan tietoturvallisuuden ja toimintavarmuuden lisäämiseksi. Valiokunta korostaa, että ns. kyberturvallisuudessa ei ole kyse ainoastaan viestintäalaa koskevasta asiasta vaan laajemminkin koko yhteiskunnan toimivuudesta ja toimintavarmuudesta. Kyse on esimerkiksi kaikesta yhteiskunnan maksuliikenteestä, tiedon turvallisesta käyttämisestä ja hyödyntämisestä, 5G-teknologiasta, älyliikenteestä ja liikenteen digitalisaatiosta, kuten taksiliikenteen kehittämisestä. Esineiden internetin myötä kyberturvallisuudella on myös yhä enemmän merkitystä kotitalouksien jokapäiväiselle elämälle.

Valiokunta korostaa, että jatkossa on tarpeen panostaa mm. valtionhallinnon ja elinkeinoelämän kyberturvallisuuden parantamiseen ja toimintamallin luomiseen tätä varten. Viestintäviraston nykyresurssit eivät liikenne- ja viestintäministeriön mukaan mahdollista ympärivuorokautista varallaoloa häiriötilanteissa. Valiokunnan käsityksen mukaan nyt ehdotettu määrärahalisäyskään ei mahdollista kaikkiin tarpeisiin vastaamista. Tämän vuoksi valiokunta pitääkin välttämättömänä, että seurataan tarkoin yhteiskunnan tietoturvallisuuden ja toimintavarmuuden lisäämiseksi varatun määrärahan riittävyyttä ja että sitä lisätään riittävästi.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Liikenne- ja viestintävaliokunta esittää,

että valtiovarainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 15.5.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Ari Jalonen sin
varapuheenjohtaja Mirja Vehkaperä kesk
jäsen Mikko Alatalo kesk
jäsen Jyrki Kasvi vihr
jäsen Jukka Kopra kok
jäsen Suna Kymäläinen sd
jäsen Mia Laiho kok
jäsen Jari Myllykoski vas
jäsen Jani Mäkelä ps
jäsen Markku Pakkanen kesk
jäsen Jari Ronkainen ps
jäsen Satu Taavitsainen sd
jäsen Ari Torniainen kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

Valiokunnan lausunto LiVL 10/2018 vp

valiokuntaneuvos Mika Boedeker